

vecklas efter sina förutsättningar. I dag är det svårt att bedöma frågor kring resursfördelning, prioriteringar, resultat m.m. Kraven från skolans omvärld måste få genomslag i innehåll och arbetssätt för att eleven skall få en god grund också för framtidens yrkesliv.

Grundskolan är första steget i utbildningsprocessen och den är viktig. Om osäkerheter finns om kvaliteten redan här blir problemen svårare att komma till rätta med i nästa nivå. Mycket av motivation och attityder till fortsatta studier grundläggs redan här.

Den skola vi beskriver ligger inom räckhåll. Handlingsutrymmet finns och innebär bl.a. följande:

1. Genomför resultatstyrning på alla nivåer och avskaffa kvarvarande detaljreglering som kan innebära hinder för skolans effektivisering. Det betyder att den centrala nivån skall fastställa målen och kräva resultat som kan ge svar på frågan om hur de uppfylls. Den professionella nivån tar ansvar för hur målen skall uppnås.
2. Resultatstyrning kräver tydliga mål och teknik för att följa upp och utvärdera verksamheten. Fortsatt utvecklingsarbete av uppföljnings- och utvärderingssystemen krävs. En rättvisande bild av kostnader för verksamheten inom kommunal sektor behövs för att kunna bedöma konsekvenser av besparingar på kort och lång sikt. Kommunerna behöver kunna göra jämförelser med varandra och sambanden mellan kostnader och verksamhetens resultat behöver utvecklas. Goda exempel bör lyftas fram och studeras för att hitta framgångsfaktorer.
3. Inför kvalitetssäkringssystem/nationell utvärdering av kunskaper, färdigheter och attityder utifrån läroplanernas krav. Genomför kontroller på de strategiska nivåerna i skolan så att resultaten kan användas för att utveckla verksamheten. Använd resultaten aktivt på alla nivåer, centralt och lokalt i kommunen och på den enskilda skolan. Friskolor kan inte undantas mot bakgrund av att dessa huvudsakligen även finansieras offentligt. Det är viktigt att kunna jämföra friskolornas resultat med de kommunala skolornas.
4. Skolledarna måste ges befogenheter att vara ledare för skolans arbete. Det betyder att de måste axla det pedagogiska ledarskapet och ta ansvar för skolans resultat. De måste ges möjligheter att fungera i sin nya roll och få befogenheter över personalpolitiska styrmedel som lön och fortbildning. Skolledningen har till ansvar att arbetsplanen blir ett hjälpmedel i skolan för att uppfylla de nationella målen.

5. Lärarna måste under ledning av skolledningen från sitt professionella perspektiv förändra och arbeta med kvalitetshöjande insatser. Resultatstyrning och kvalitetsmätning måste bli en integrerad del av skolans arbete. Goda exempel som kan inspirera, bättre uppföljningssystem och utvärderingar som möjliggör jämförelser av skolans prestationer behövs.
6. Bibehåll valfriheten för elever och föräldrar att välja skola eftersom den kan stimulera till utveckling av skolans arbete. Följ upp och utvärdera effekterna för likvärdighetsprincipen. Låt resurserna följa med eleven och avsätt särskilda resurser för de elever som behöver detta. Det betyder att skolpengen måste utformas så att speciella resurser finns för dem med särskilda behov. Utvärdera kort- och långsiktiga effekter av finansieringsmodellen både för friskolorna och den kommunala skolan i syfte att hitta rätt nivå för ersättningen.
7. Skolans förmåga att anpassa "produkten" till marknadens krav måste utvecklas. Kontakterna med arbetslivet måste utvidgas för att både lärare och elever kan få ökad motivation till de högre krav på utbildning som arbetslivet ställer. Praktikperioder kan vara ett sätt också för lärare att få en högre och återkommande kunskap om arbetslivets krav och utveckling.
8. Klarlägg hur resursfördelningen ser ut mellan de olika skolsystemen. Är resursallokeringen den bästa mellan ungdomsskolan och den kompletterande utbildningen? Kan en omfördelning av resurser till grundskolan kombinerade med krav på hög kvalitet minska behovet av den kompletterande utbildningen i senare led? Finns fel incitament i dag som gör att det är för lätt att hoppa av en utbildning för att återkomma senare?
9. Kommunen saknar incitament att höja kvaliteten i ungdomsskolan, "vinsterna" kan inte nyttiggöras av kommunen som i stället prioriterar en kostnadseffektiv verksamhet. Om kommunen inte klarar av att uppfylla målen kan ändringar av styrsystemen (sektorsbidrag) eller ansvarsfrågor (huvudmannaskapsförändringar) komma att aktualiseras. Frågan om hur långt kommunens ansvar för utförandet respektive statens tillsynsansvar för verksamheten går är inte heller okomplicerad. Staten signalerar om att den vill stärka sitt inflytande över fortbildningen, är detta en signal också om att den tidigare uppdelningen av ansvaret kan komma att förändras så att staten stärker sitt inflytande över skolan?

10. För att kunna förändra skolans inre arbete krävs att personalen vill medverka. Ett aktivt arbete med kvalitetssäkring skulle kunna inspirera till detta. Hämta exempel från andra sektorer som t.ex. hälso- och sjukvården för att studera kvalitetsarbete och effektiviseringar. Ett sådant arbete skulle också kunna stärka elevinflytandet i skolan. Överväg också om elevens roll är för svag i skolan jämfört med andra sektorer; skall t.ex. en elev kunna "reklamera" en utbildning med för dålig kvalitet?